

कृषकको लागि तथ्य पत्र

नं. ०३ ज्येष्ठ २०७९

काउली बालीमा लाग्ने ईट्टबुट्टे पुतली कीरा

परिचय :

ईट्टबुट्टे पुतली (Diamondback Moth-*Plutella xylostella*) काउली बालीमा लाग्ने एक प्रमुख कीरा हो। यसले काउली, बन्दा, ब्रोकाउलीमा धेरै नै नोक्सानी पुऱ्याउँछ र गाँठकोभी, रायो, मुला तोरी, सलगम आदि बालीमा पनि यो कीरा लाग्दछ। यो कीराले धेरै किसिमका बिषादीहरु पचाई सकेको छ।

पहिचान, अनुगमन तथा क्षतिको प्रकार :

- » यो कीराको बयस्क पुतली सानो र पखेटाको फैलावट १६ मि.मि.को हुन्छ। पुतलीको अगाडिको पखेटा खैरो रंगको र सेतो वा हल्का खैरो त्रिणोकारको तीनवटा चिन्ह हुन्छन्। पखेटा जोडिएको अवस्थामा सेतो वा हल्का खैरो ३ वटा ईट्ट बुट्टे आकृति बनाउँछ। पछाडिका हल्का सेता पखेटामा मसिना भालरहरु हुन्छन् (चित्र नं १)।
- » लार्भा हरियो १२ मि.मि. लामा (चित्र नं २) र प्युपा हल्का हरियो वा खैरो रंगको पातलो रेशमी धागोले बेरिएको हुन्छन् (चित्र नं ३)।
- » हप्ताको कम्तीमा एक पटक बिशेष गरि पातको पछाडि लार्भाहरुको र क्षतिको अवलोकन गर्नी २ देखि ३ लार्भाहरु प्रति बोट देखेमा ब्यबस्थापन गर्नु पर्छ। डि.बि.एम./प्लुटेला ल्युरको ट्रयाप प्रति रोपनी दुईटाको दरले बयस्क पुतलीको अवलोकन गर्ने।

- » लार्भाले पातको तल्लो पट्टि बसेर हरियो भाग कोत्रेर र दुलो पारेर खान्छन् (चित्र नं ४)।
- » कलिलो मुना र पातहरु बढि रुचाउँछन्। यो किराका धेरै लागेमा पातहरु सम्पूर्ण खाईदिन्छ।

व्यवस्थापन :

- » खेत वरिपरि बिकर्षक बालीको रुपमा गोलभेंडा लगाउने। आकर्षक बालीको रुपमा तोरी बीच बीचमा लगाउने।
- » रसायनिक मलको सन्तुलीत मात्रामा सिफारीस दरमा प्रयोग गर्ने।
- » संभवभए साँभपख स्प्रिंकल सिंचाई गर्ने।
- » नीमजन्य बिषादी एजाडिरेक्टिन ०.०३ % ५ एम.एल. प्रति लिटर पानीका दरले छर्ने वा जैविक बिषादी ब्युभेरिया बासियाना २-३ एम.एल. प्रति लिटर वा ब्यासिलस थुरिन्जेन्सिस १ ग्राम प्रति लिटर पानीका दरले छर्ने।
- » क्लोरएन्ट्रानिलिप्रोल १८.५% एस.सि. १ मिलि प्रति ८-१० लि. पानीका दरले छर्ने वा स्पिनोस्याड ४५% एस.सि.१ मिलि प्रति ३ लिटर पानीका दरले छर्ने वा नुभालुरोन १०% ई.सि. १ मिलि प्रति लिटर पानीका दरले छर्ने वा ईमामेक्टिन बेन्जोएट ५ % डब्लु. डि. जि. १ ग्राम ३ लिटर पानीका दरले छर्ने।

चित्र नं. १: बयस्क ईट्टबुट्टे पुतली
श्रोत: <https://vscnews.com/>.

चित्र नं. २: ईट्टबुट्टे पुतलीको लार्भा
श्रोत: <https://www.aces.edu/blog/topi>

चित्र नं. ३: ईट्टबुट्टे पुतलीको प्युपा
श्रोत: <https://bugguide.net/node/>

चित्र नं. ४: ईट्टबुट्टे पुतलीको क्षति
श्रोत: <https://www.plantwise.org/KnowledgeBank/>

तयारकर्ता:
वितेक सुनार
बाली संरक्षण अधिकृत

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग
केन्द्रीय कृषि प्रयोगशाला
हरिहरमवन, ललितपुर

सम्पादन:
राजिवदास राजभण्डारी
वरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत